

Den Danske Dyrlægeforenings politikpapir vedrørende dyr i naturplejeprojekter, herunder dyr, der går ude året rundt.

Den Danske Dyrlægeforening (DDD) politikpapir har til formål at danne grundlag for holdninger, der udtrykkes af repræsentanter for DDD udadtil på foreningens vegne.

BAGGRUND

Et stigende antal dyre- og arealejere ønsker at anvende dyr i naturplejeprojekter. Det gælder både private, kommunale, statslige og fondsbaserede projekter.

DDD anvender ordet naturplejeprojekter, som en fællesbetegnelse for projekter, hvor dyr holdes ekstensivt og er udegående ofte året rundt, og hvor supplerende fodring ofte ikke tillades i de kontrakter, dyreejerne skal leve op til fra arealejer, mens dyrene holdes på området.

Hold af dyr, der går ude året rundt, har været en velfærdsmæssig udfordring i mange år. Det veterinære Sundhedsråd og Det dyreetiske Råd har i en fællesudtalelse udtalt sig om udegående dyr under vinterlignende forhold (2012), og Det Veterinære Sundhedsråd har uddybet denne udtalelse omkring fodring (2018).

DDD bakker op om disse udtalelser og finder det derfor problematisk, at der er udarbejdet en særlig paragraf i Dyrevelfærdsloven, som åbner op for dispensation fra Dyrevelfærdslovens § 3 og 9 stk. 1 og 2 i Naturnationalparkerne (se faktaboks nedenfor). Essensen af udtalelserne fra Det Veterinære Sundhedsråd og Det Dyreetiske Råd er, at dyr, der går ude hele døgnet i perioder med vinterlignende vejr, skal være forberedte på - og egnede til - at være udegående. Det vil sige, at dyrene skal have et kraftigt og tæt hårlag, være i godt huld og have tilstrækkeligt med foder til, at det gode huld opretholdes hele vinteren, have fri adgang til frisk drikkevand, have adgang til græsdækkede arealer, der i størrelse er afpasset til antallet af dyr, have adgang til læskur eller bygning, hvor alle dyr samtidig kan hvile på et tørt, strøet lege eller naturlige forhold svarende til dette.

Udtalelserne kan læses her:

<https://detvetsund.dk/generelle-udtalelser/udtalelse/nyhed/faellesudtalelse-om-hold-af-dyr-der-gaar-ude-hele-doenet-i-vinterperioden-og-i-perioder-med-vinterlign>

<https://detvetsund.dk/generelle-udtalelser/udtalelse/nyhed/supplerende-udtalelse-vedr-udendoers-hold-af-dyr-samt-fodring-af-disse>

I juni 2021 blev lov om etablering af Naturnationalparker vedtaget i Folketinget. Denne lov indebar muligheden for, at dyr, der udsættes i Naturnationalparker og deres afkom, kan undtages fra bestemmelserne i Dyrevelfærdslovens § 3 og § 9, stk. 1 og 2 via en dispensationsbestemmelse (LBK nr. 1597 af 08/07/2021 §20a).

DDDs overordnede holdning vedrørende dyr, som udsættes i naturprojekter herunder Naturnationalparker.

»Dyrevelfærdsloven skal overholdes, så simpelt kan det siges«

- Dyr i naturplejeprojekter har en ejer, som er ansvarlig for deres velfærd og sundhed. De er ikke vilde dyr.
- Dyrevelfærdsloven skal gælde for alle dyr. Ingen dyr må derfor undtages for Dyrevelfærdslovens § 3 og § 9, stk. 1 og 2. Proaktiv forvaltning af naturplejeprojekter er en nødvendig forudsætning for at sikre god dyrevelfærd og dyresundhed.
- Dyr i naturplejeprojekter skal have adgang til vand, foder og mineraler året rundt, således at basale fysiologiske behov er dækket.
- Dyrene skal være af robust art og være tilvænnet og tilpasset efter aktuelle forhold.
- Der skal være veterinærfaglige kompetencer i den videnskabelige arbejdsgruppe til Naturnationalparker.
- Dyr i naturplejeprojekter skal omfattes af en ny bekendtgørelse, som skal være et supplement til de eksisterende dyrespecifikke bekendtgørelser.
- Af hensyn til befolkningssundhed og den animalske produktion i Danmark skal det sikres, at der sker overvågning af zoonotiske sygdomme, sygdomme af betydning for produktionsdyr samt at der er beredskab i forhold til introducerede sygdomme.

TILSYN OG FORVALTNING

Med tilsyn menes ejers lovbestemte omsorgsforpligtigelse til at føre et kvalificeret tilsyn med sine dyr, således at bestemmelser i dyrevelfærdslovens § 2 opfyldes.

En tilsynsførende dyrlæge er den dyrlæge, som dyreejer har valgt som besætningsdyrlæge.

DDD mener:

- At proaktiv forvaltning og tilsyn er en forudsætning for at sikre god dyrevelfærd og dyresundhed.
- At kvæg og heste skal tilses dagligt af personer, som har en relevant uddannelse/efteruddannelse/erfaring i at udføre tilsyn med denne type dyrehold.
- At dyrene skal tilses på individ- og ikke på bestandsniveau. Der skal være fokus på det enkelte dyr.
- At den tilsynsførende dyrlæge tilses alle dyr kvartalsvist og i vintermånederne minimum en gang om måneden.
- At der skal være mulighed for nærmere tilsyn og håndtering af dyrene fx i en mobil fangefold.
- At døde dyr skal obduceres, medmindre trauma er årsagen til aflivningen.

Dyrlægen udarbejder en tilsynsrapport, der omfatter flok-, individ- og miljøobservationer. I rapporten beskrives eventuelle tiltag samt deadlines for disse. DDD har udarbejdet et tilsynsskema og en vejledning hertil (tilgængelige for DDD-medlemmer).

FODRING, MINERALTILSKUD OG ADGANG TIL VAND

DDD mener:

- At der skal være mulighed for i perioder med ringe fødegrundlag at tildele foder til dyrene i overensstemmelse med deres fysiologiske behov. Dyrene skal have en huldkarakter på mindst 3 ud af 5. Har de en huldkarakter under 3, skal der laves en konkret handleplan, som fx kan indeholde krav om fodring eller fjernelse fra naturplejeprojektet.
- Ovennævnte gælder også, hvis dyret taber sig med mere end 0,5 huldpunkt over 1-2 måneder uanset huldkarakter.
- At dyrene skal have mulighed for mineraltilskud tilpasset de aktuelle forhold og dyrearter.
- At dyrene altid skal have let adgang til frisk vand. Dette gælder også i tørre perioder og i vinterperioder med frost.

KRAV TIL AREALET

Arealerne skal være af en sådan beskaffenhed, at de er passende for dyrene, som skal kunne søge ly for vejr og vind og have mulighed for at ligge tørt uanset årstid. Arealet skal afspejle dyrenes naturlige habitat.

På arealer, hvor vandspejlet hæves, eller hvor dyrene opholder sig hyppigt, vil der ofte være en øget parasit belastning. Derfor bør der udarbejdes en plan for at forebygge og håndtere parasitrisiko.

Hvis fødegrundlaget på arealet bliver så småt, at dyrene tvinges til at æde giftige planter, der påvirker dem sundhedsmæssigt, skal dyrene fjernes fra arealet eller tilskudsfodres. (Liste over giftige planter: [Toxic and Non-Toxic Plant List - Horse | ASPCA](#) og [Plants Poisonous to Livestock - Animal Science - Cornell University](#)). Planters toksicitet afhænger blandt andet af indtagne mængder og årstid.

DYREARTER I NATURPROJEKTER

DDD mener, at dyrearterne skal være robuste og egnede til danske klimatiske forhold. Dyrene skal tilvænes til vejrliget og fødegrundlaget. For nuværende mener DDD ikke, at der bør udsættes reproduktive dyr af kvæg- eller hestearter.

Indførsel af dyr indebærer en særlig risiko for introduktion af (nye) smitsomme sygdomme. Det bør derfor være undtagelsen at importere dyr til naturplejeprojekter. Importerede dyr skal i karantæne, og der skal udtages relevante prøver fra dyrene, inden de udsættes.

DDD mener, at udsætning af vildsvin, almindelige danske grise samt andre arter, som kan være modtagelige for afrikansk svinepest, ikke bør ske i naturplejeprojekter, da de udgør en stor og unødvendig risiko grundet muligheden for udbrud af alvorlige smitsomme sygdomme.

HANDLINGSPLANER

DDD mener, at der ved ansøgning om naturplejeprojekter, hvori udsættelse af dyr indgår, skal forelægges både forvaltningsplan og projektplan, som sikrer at Dyrevelfærdsloven kontinuerligt overholdes.

Disse skal inkludere:

- Hvilke dyrearter - herunder antal og køn - der udsættes. Antallet af dyr og dyrearter skal være tilpasset fødegrundlaget og bør estimeres konservativt.
- Plan for varetagelse af daglige tilsyn på individniveau, kontinuerlig vurdering af fødegrundlaget, samt eksempelvis planer for fjernelse af døde dyr, obduktioner, mærkning af dyr, håndtering af syge og tilskadekomne dyr herunder planer for akutte aflivninger.
- Handlingsplaner for håndtering og forebyggelse af spredning af sygdomme herunder anmeldeligtige sygdomme og parasitære sygdomme.
- Anvisninger for konkrete tiltag, hvis dyrenes huld kommer under 3.
- En plan for, hvornår og hvordan bestanden skal reguleres.
- Plan for veterinært tilsyn.
- En oversigt med kontaklinformationer på personer med dyreansvar i projektet.
- Informationsmateriale til besøgende.

Handleplaner skal løbende opdateres af de ansvarlige for Naturplejeprojektet

REGISTRERING

DDD mener, at der skal stilles krav til:

- At naturplejeprojekter, hvor der udsættes dyr, skal godkendes, registreres og kontrolleres.
- At der i CHR- registeret oprettes en selvstændig registrering af dyr i naturplejeprojekter.
- At der stilles krav til, at der løbende føres logbøger af de tilsynsførende, så dyrenes tilstand kan følges og relevante handleplaner iværksættes.
- Dødsfald og obduktionsfund/årsag til død registreres.
- Årsag til fjernelse af dyr fra projekter registreres.

BEHOV FOR FORSKNING

Til gavn for nuværende og fremtidige projekter foreslår DDD:

- At der afsættes ressourcer til dataindsamling og -behandling af data fra naturplejeprojekter.
- At der nedsættes en national ekspertgruppe bestående af dyrlæger og myndigheder, der følger og evaluerer dyrevelfærd og dyresundhed i naturplejeprojekter. Ovennævnte data inddrages i arbejdet.

AFSLUTTEDE INITIATIVER

DDD har udarbejdet tilsynsskemaer og vejledninger til brug for dyrlæger, der har tilsyn med dyr i naturprojekter. Skemaer og vejledninger er til rådighed for DDD's medlemmer.